

2015 10 23

Till

Miljö- och energidepartementet

Remissvar – Synpunkter på Underlag för genomförande av EU-förordning om invasiva främmande arter

FOR tackar för att vi har fått möjlighet att lämna synpunkter på denna remiss.

Frågan om hantering av invasiva främmande arter har varit aktuell i många år för den initierade fritidsodlaren och det är därför viktigt att Sverige, liksom många andra länder, äntligen får tydliga regler för allvarliga och reglerade IAS, information till allmänheten om riskerna med IAS samt information och rekommendationer om andra IAS som är så spridda att de inte kommer att bli reglerade.

Nyheter om IAS handlar mestadels om invasiva djurarter, i vatten eller på land medan fokus för Fritidsodlarna primärt är växter. Jättelokan dyker upp i media då och då. Drabbade personer som hör av sig, konstaterar ofta att det inte finns någon som vidtar några åtgärder och ingen att vända sig till. Detta eftersom vissa kommuner inte prioriterar frågan. FOR:s rikstäckande nätverk av rådgivare får även frågor om åtgärder mot andra svårbekämpade växter än jätteloka men också synpunkter från kunniga personer på att det borde vara förbjudet att odla vissa växter. För många människor är begreppet invasiva främmande arter ottydligt, liksom att det har med skador på biologisk mångfald att göra. Ogräs, skadedjur och växtsjukdomar är begrepp som ligger närmare fritidsodlarens problemområde. Den värsta marodören "mördarsnigeln", som får betraktas som en IAS, har fått härja fritt och det har inte funnits någon ansvarig myndighet som har kunnat bistå med krav på åtgärder eller rekommendationer.

En annan anledning till att lyfta IAS-frågan generellt är att det åtminstone initialt har funnits eller fortfarande finns en inbyggd konflikt mellan den hortikulturella sektorn och miljö-CBD-sidan, mellan kultur och miljö. Detta eftersom hortikulturen alltid pekats ut som den sektor som mest har bidragit till att introducera invasiva främmande växter. Trädgårdssektorn anser det vara nödvändigt att kunna introducera och prova nya växter för att förbättra det växtmaterial som behövs för att skapa goda och hållbara utemiljöer. De växter som har blivit farligt invasiva anses vara väldigt få i vårt land. Objektiv, saklig information skulle motverka onödiga motsättningar. Lyckligtvis är problemet mindre idag, eftersom EU-förordningen har fokus på förebyggande av de allra allvarligaste invasiva arterna och inte kräver riskanalys och tillstånd före introduktion av nya arter i likhet med de internationella riktlinjerna för IAS.

Kommentarer till Naturvårdsverkets punkter i underlaget

1. Behöriga myndigheter. FOR har inga synpunkter på val av behöriga myndigheter och utgår ifrån att det finns rationella skäl, varför inte någon av de andra myndigheterna som har deltagit i arbetet med handlingsplanen (den uppdaterade strategin) inte ska vara behöriga myndigheter. Detta gäller särskilt Jordbruksverket som ansvarar för stora delar av övrig lagstiftning som berör växter. Vi vill bara understryka att samrådet är viktigt och att arbete med kontroll och övervakning samordnas med andra växtkontroller för att minimera kostnaderna, vilka i slutändan drabbar konsumenten.
2. Sanktioner.
NV vill införa sanktioner även mot oaktsamhet vid oavsiktlig introduktion. Om man med detta menar grov vårdslöshet kan det vara rimligt. Det behövs dock exempel för att kunna ta ställning. Om man vet vilka IAS som är reglerade och känner till spridningsvägarna, borde de olika situationerna, då oaktsamhet skulle kunna vara straffbart, kunna specificeras. Att bara införa begreppet oaktsamhet skulle kunna resultera i skiftande bedömningar. För att kunna bedöma konsekvenserna behövs exempel på vilken typ av arter det kan handla om. Vi är tveksamma till en allmän formulering om oaktsamhet om det inte finns specifika krav på vad som krävs i form av, kontroller, tester m.m. I förordningen används grov vårdslöshet (Artikel 7 punkt 2.)
Övergångsbestämmelser gäller bara sällskapsdjur. Inga synpunkter.
3. Kontrollsystem. Gäller gränskontroller in till EU. Kontrollerna måste vara kostnadseffektiva och samordnas med andra kontroller på exempelvis växtområdet.
4. Övervakningssystem. Inga synpunkter på den befintliga texten, som handlar om myndigheternas egen övervakning. Allmänhetens deltagande i samband med rapportering av fynd borde nämnas.
5. Utrotningsåtgärder. Det är nödvändigt med kraftfulla åtgärder för att lyckas med utrotning eller begränsning av invasiva främmande arter. Naturvårdsverket skriver att det i vissa fall kan finnas behov av bekämpningsmedel och därför kommer att samråda med andra myndigheter. FOR arbetar i sin rådgivning med utgångspunkt från ekologiska odlingsmetoder och anser att det vore bäst om allmänheten inte behövde använda kemikalier i bekämpningsarbetet. I det sammanhanget vill FOR lyfta fram att i den mån det kommer att beslutas om föreläggande om bekämpning för privatpersoner, dvs. icke-verksamhetsutövare, och det anses nödvändigt att använda bekämpningsmedel, är det viktigt att beakta de möjligheter som allmänheten har att genomföra utrotning. (Dagens lagstiftning om växtskyddsmedel/bekämpningsmedel gäller i vissa fall endast för verksamhetsutövare och de närmast berörda myndigheterna Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen fokuserar på yrkesmässig användning.)
FOR instämmer i att det behöver finnas möjligheter att bekämpa IAS i naturskyddade områden, då det kommer i konflikt med andra regler. FOR anser att det är viktigt för trovärdigheten i hela systemet för hantering av IAS att bekämpning av främmande arter är prioriterad även i olika naturskyddade områden. Sådana områden borde vara de mest skyddsvärda objekten. Det kan bli svårt att engagera den trädgårdsintresserade allmänheten i bekämpning av IAS, om inte myndigheterna skulle prioritera detta i naturskyddade områden.
6. Tillstånd. Berör inte FOR.
7. Svenska regler. För närvarande är bara jätteloka reglerad bland de invasiva växterna. Den bör vara reglerad även i fortsättningen men flyttas över till IAS-lagstiftningen, så att en myndighet får ansvaret. Jätteloka bekämpas i varierande grad i olika kommuner, vilket innebär att det på sina håll kan finnas stora och mycket svårbekämpade bestånd. Detta

behöver beaktas vid en ändrad lagstiftning, så att enskilda markägare inte drabbas av orimliga kostnader.

För övrigt anser FOR att naturvårdsverket bör peka ut de invasiva växter som bör bekämpas för att hindra ytterligare spridning, även om sådana växter redan är så spridda att de inte kvalificerar sig för tvingande åtgärder.

8. Övergångsbestämmelser för sällskapsdjur. Berör inte FOR:s verksamhet.
9. Framtida arbete. Punkten 6, process och kriterier för att ta fram en nationell lista. Vi antar att den handlar om screening och riskanalys. Detta torde behövas generellt och inte bara på virkessidan. För fullständig riskanalys av invasiva främmande växtarter vill vi understryka betydelsen av den internationella standarden ISPM 11, som har anpassats av EPPO för riskanalys av invasiva växter.
10. Konsekvenser. Konsekvensanalysen är mager. Naturvårdsverket skriver att det inte går att säga vilka branscher som berörs. För att kunna ta ställning behövs exempel på IAS som kommer att regleras. Det stämmer men det borde vara möjligt att beskriva vissa om-fall för att ge en bild av hur de nya reglerna kommer att drabba olika näringar respektive privatpersoner.
När det gäller kostnader ska förorenaren betala. Detta kan drabba hårt, om någon spridd art blir reglerad och arten ifråga är svåråtkomlig för bekämpning, vilket bör beaktas i ett övergångsskede.

Övrigt

Det framgår av art. 26 om allmänhetens deltagande samt handlingsplanen att allmänheten bör engageras i arbetet. FOR ser fram emot förslag på hur detta ska organiseras.

Björn Qvarfort

Ordförande

bjorn.qvarfort@hotmail.com

Inger Ekrem

Vice ordförande

inger.ekrem@koloni.org